

Ryssland att hitta på grupper, som kunna få något Kejsrligt namn på »witsch» eller »skoi», ehuru Amerikanare och Engelsmän längesedan upptagit öarna på sina sjökort, och oftast endast Redaren vet om de expeditioner, som besöka dessa trakter af jorden. Det vore derföre nu tid att förlägga de Utopiska fantasierna till Månan, der man har bättre tillfälle att fingera äfven naturen efter sitt eget hufvud, så framt man icke med Nils Klim vill begifva sig in uti jordens inre, der likväl geologerna icke gerna unna den stackars fantasien tillräckligt utrymme. Hr Rådbergs »romantiska, litterära och politiska dröm, Friedland», skulle blifvit ännu 10 vackrare, om han låtit honung och mjölk flyta i floderna, vin i sjöarna och tillåtit fåglarna steka sig, sedan de sjungit i träden, för att genast tillfredsställa de goda Friedländarenas aptit. Det ligger något sorgligt, något oangenämt dystert i tanken derpå, att dessa drömmar om ett skönare samhällslif, om en fåfängt önskad fullkomlighet, endast äro irrbilder, som berusa fantasien och försvaga kraften till reel verksamhet. Visserligen är Friedland en skapelse af ädel tanke och fin känsla; visserligen röjer sig i hvarje rad författarens ädla syfte, men det hela är för torrt för att vara ett estetiskt fantasispel och för orimligt, för att vara något annat. Det saknar poetisk anda, och deruti består dess fel. Skall man finna behag i en 20 »dikt», så måste »dikten» vara verklig poesi. Att genomgå författarens åsikter af Staten, af religionen och konsterna, skulle föra oss alltför långt, och vi skulle gå läsaren i förväg. Emellertid må vi, med all beskedlighet, reservera oss emot åskilliga af författarens, i synnerhet religiösa meningar. Man skulle kunna säga att, liksom en af våra nyaste författare i uppfostringsläran, vill göra allt menskligt vetande till Geografi, så vill Hr Rådberg, ehuru visserligen med mera skäl, göra allt till pantheism.

30 38 NATIONALEKONOMI.

Freja n:o 33 28.IV 1840

1. STOCKHOLMS FABRIKS- OCH MANUFAKTUR-SOCIETETERS UNDERDÅNIGA PÅMINNELSER VID TULLKOMITÉENS BETÄNKANDE OCH FÖRSLAG TILL NY TULLTAXA.

2. INFÖRSELSFRIHET OCH SKYDDSFÖRFATTNINGAR, BETRÄKTADE IFRÅN ERFARENHETENS OCH HISTORIENS SYNPUNKT AF FR. LIST, PROFESSOR. MED FÖRETAL OCH TILLÄGG AF ÖFVERSÄTTAREN.

Båda dessa skrifter förtjena i hög grad uppmärksamhet icke mindre för deras innehållsrikhet och den fria vettenskapliga forskning de röja, utan äfven betraktade såsom stridskrifter uti en principfråga, hvilken i närvarande ögonblick är föremål för Ständernas öfverläggningar, och af hvars afgörande landets väl eller ve måste för en längre eller kortare tid blifva beroende. I synnerhet för den, som icke speciellt studerat ämnet, men i dess natur önskar någon annan insigt, än den i vissa pathetiska Riksdagsmannatal erbjudes, måste dessa arbeten vara välkomna; ehuru de äfven åt den litterärt bildade Statsekonomen lemna upplysningar öfver vetenskapens nuvarande ståndpunkt och öfver den omhvälfning i dess principer, hvilken särskilta länders erfarenhet tillvägabragt. 40

Arbetet N:o 1 innehåller, utom den hufvudskrift, titeln antyder, en mängd till denna bifogade »Upplysande Tillägg och Erinringar.» Dessa sednare, frukter af ett omfattande studium, utgöra på erfarenhet och sakförhållanden grundade bevis för hvarje anförande i hufvudskriften. De uppvisa ett sådant antal af slående fakta, att äfven den mest inbitna resonnör af dem måste finna sig öfvertygad om faran af att bygga Stats- 50

egenskaper förf. i Sverige synes hafva rönt mindre erkännande, än han i sanning förtjenar.

F.

39 DET TANKLÖSA I VISSA »OFÖRGRIFLIGA TANKAR.»

Freja n:o 36 8. V 1840

Det torde icke med skäl kunna nekas, att den filosofiska litteraturen i Sverige för närvarande är snart sagdt ingen, och att den teologiska¹, filologiska &c. vettenskapligheten berömvärdt med den förstnämnda håller jemna steg. Desto mera glädjande är det att se, huru i statsläran det ena djupa filosofemet efter det andra dyker upp, börjandes från läran om familjen, till den om borgerliga samhället och staten. Hvar man känner, hvilka djupa begrepp om det sedliga i familjen en viss stor författare sökt göra gällande. Uti sednaste numret af *Svenska Biet* finner man ett ytterligare bevis uppå, hvad denna författares ord gäller. En Rec. derstädes har nemligen ödmjukt följt denna mästare i spåren och predikat *en sedlighet utom samhällstillståndet*.

Denna åsigt har nu äfven gjort sig gällande i national-ekonomien och en insändare i *Aftonbladet* N:ris 99 & 100 har yttrat denna »*Oförgrifliga Tanka*» (?): »Då mångfaldiga samhällen med ordnad (?) rättstillstånd existerat före den äldsta tullorganisationen (!!!), och det *lätt låter tänka sig*, att våra moderna stater ännu kunna afskaffa denna inrättning, samt med densamma naturligtvis äfven lagstiftningen derom, *är icke då detta bevis nog*, att en tullag icke utgör någon med nödvändighet integrerande del i *Rättsfördraget* och följaktligen icke heller grundar sig på något *positivt* rättsbegrepp.» Hvad häraf läras kan, är att Förf. »lätt tänker sig ett rättsfördrag»: men *att enligt detta »rättsfördrag» något skulle återså af all samhällsinrättning*, låter sannerligen icke lika »lätt tänka sig.»

Vi bekänna, att vi redan i »Tullkommitténs Betänkande och Förslag», för hvilket nämnda artikel synes utgöra en apologi, med förvåning betraktat den djerfva slutkonsten och ordställningen. Men i nyssnämnda *Aftonblads*artikel, som i förbigående sagdt endast torde vara en mera inspirerad utjutelse ur samma penna som det citerade »Betänkandet», öfvergår denna djerfhet till ett förlitande på den läsande publikens enfald och okunnighet, hvilket föga lär hafva någon motsvarighet annorstädes än i Hofapotekaren Ries skaldeqväden. Dock denna likhet påminner oss att hellre antaga den mildare tydningen: att det nemligen icke är oförskämdhet utan *bristande undervisning i Rättslärans elementer, som förledt Insändaren att förblanda abstrakt rätt med positiv lag*. Det vore då *Aftonblads*redaktionen, hvilken utan alla anmärkningar infört Förf:s artikel, som borde ansvara för detta plumpa vädjande till publikens omdöme. Man har också förut sett denna Red. uppduka ungefär samma läror i

¹ Hr O. O:s teologiska bemödanden i *Aftonbladet* böra likväl icke med tystnad förbigås. Hr O. O. visar här, att han i Svensk öfversättning med en vanlig romanläsares lätthet läsit Gal. 2, v. 16 följ. Att han skulle rådfrågat originaltexten, kommentatorer eller ens någon annan öfversättning, än den gamla Svenska, vore väl icke för mycket begär. I vår tanke innehåller isynnerhet det citerade stället det mest evidenta bevis för Aposteln Pauli prisade djupsinnighet, hvilken likväl är af det slag, som lika mycket tillfredsställer den *ensfaldige christne* och den mest frisinnade *tänkare*.